

Seals in Motion – How movements drive population development of harbour seals and grey seals in the North Sea

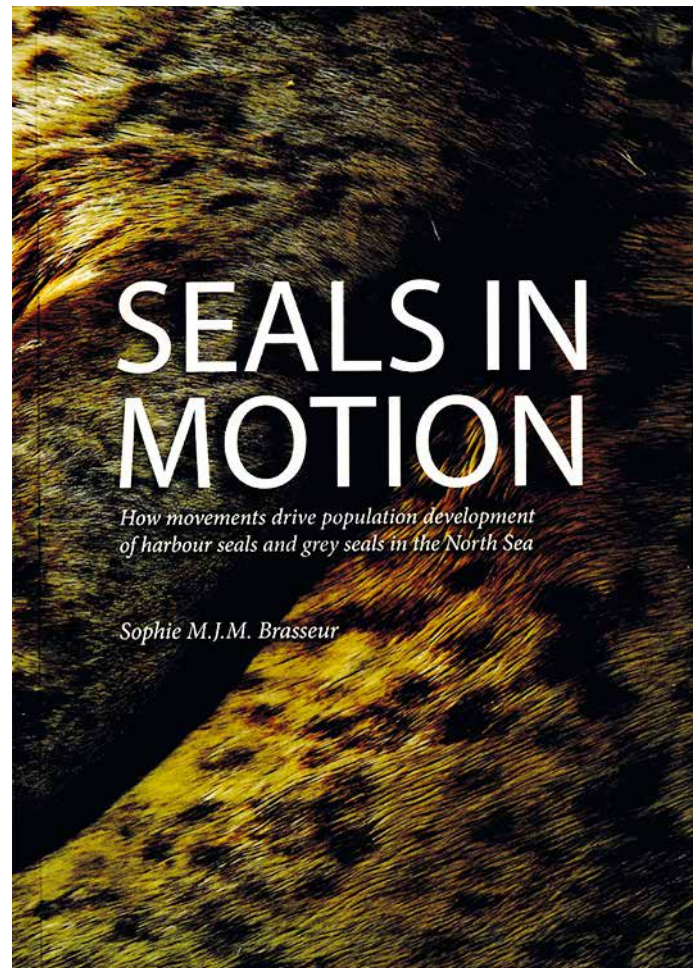
Sophie M.J.M. Brasseur (sophie.brasseur@wur.nl). Wageningen Universiteit, promotiedatum 30 augustus 2017, promotor Prof. Dr. P.J.H. Peter Reijnders (ISBN 9789463436120, download library.wur.nl)

Seals in Motion is de titel van het proefschrift van Sophie Brasseur over haar jarenlange onderzoek aan zeehonden. Een belangrijke conclusie uit het proefschrift is dat zeehonden zich meer en over een veel groter gebied verspreiden dan oorspronkelijk gedacht. Daarom is het nodig niet alleen lokaal te tellen, zoals bijvoorbeeld alleen in het Nederlandse deel van de Waddenzee, maar over de hele Waddenzee. In ons land worden vanaf 1959 zeehonden op de zandplaten jaarlijks geteld vanuit een vliegtuig. Echter sinds 1974 worden aantallen pups en volwassen dieren op meer systematische wijze geteld, op vaste tijden in het jaar, zoals tijdens het geboorteseizoen en de verharingsperiode. Ook in Duitsland en Denemarken worden vanaf dat moment zeehonden op dezelfde wijze geteld en zo kunnen de telgegevens in verschillende delen van het Waddengebied met elkaar worden vergeleken.

Ondanks twee virusuitbraken in 1988 en 2002 zijn de aantallen gewone zeehonden in het gehele Waddengebied gestegen van circa 4500 dieren midden jaren 1970 tot circa 39.000 dieren in 2016. De groei van de populatie lijkt nu wel af te zwakken. Na de grote virusuitbraak in 1988, waarbij ruim de helft van de gewone zeehonden het loodje legde, trad het herstel van de populatie vooral op in het Nederlandse deel, wat deed vermoeden dat er veel immigratie van zeehonden was vanuit andere delen van de Waddenzee.

De grijze zeehond is sinds de middeleeuwen afwezig in de Waddenzee en wordt sinds 1955 sporadisch gezien. Pas in 1980 vestigde een kleine kolonie grijze zeehonden zich in de Waddenzee. De populatie groeit sindsdien snel, met maar liefst 15-19% per jaar, en wordt nu op circa 4000 dieren geschat in het gehele Waddengebied. Dat de grijze zeehonden zo snel toenemen is eigenlijk alleen goed te verklaren door import van elders, in dit geval Engeland.

Onderzoek naar migratiepatronen van beide zeehondsoorten moest uitwijzen of immigratie inderdaad zou kunnen verklaren waarom de populaties zo snel kunnen groeien. Brasseur voorzag daarom in de periode 2007-2016 maar liefst 225 gewone en 84 grijze zeehonden van een zender om bewegingen van individuele dieren in kaart te brengen. Een groot deel van de zwangere gewone zeehonden bleek Nederland te verlaten om hun jongen in Duitsland te werpen. De data wezen ook uit dat dezelfde vrouwtjes in het najaar weer massaal terugtrekken naar de Nederlandse Waddenzee. Ook bij vrouwtjes grijze zeehonden vertrok een deel naar het buitenland om jongen te werpen, ditmaal naar Engeland, om na het broedseizoen weer terug te keren naar Nederland. Het bleek overigens niet gemakkelijk dit globale

patroon van migratie uit de databrei te ontwarren, want er was grote variatie tussen individuen. De vliegtellingen die over de jaren heen in de verschillende gebieden in de Waddenzee zijn gehouden, leken dit patroon van trekkende zeehonden te bevestigen.

Het proefschrift laat duidelijk zien dat sommige patronen in populaties van langlevende dieren pas zichtbaar worden na langdurige monitoring en onderzoek.

Het is een mooi proefschrift geworden, ook in letterlijke zin. De omslag van het proefschrift is een van de mooiste die ik ooit gezien heb en ook de layout van het binnenwerk is prachtig. De vele foto's en de leuke korte strips van Elsje tussen de zeehonden verluchtigen de zware kost en nodigen uit om in ieder geval door het proefschrift te bladeren.

Jeroen Creuwels, werkgroep zeezoogdieren (jeroen@creuwels.nl)

[verschenen 18 januari 2019]

gezenderde grijze zeehond, 7 augustus 2007, Engelschmangat. Foto: Bram Feij